

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Development of a Curriculum for Enhancing New Normal Life Skills in the
Situation of COVID-19 of Secondary School Students in Phra Nakhon Si
Ayutthaya Province

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง*

Wacharapatr Techawattanasiridumrong

Received : August 31, 2021

Revised : December 24, 2021

Accepted : February 21, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และระยะที่ 4 การประเมินผล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 2) ได้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 จำนวน 4 โมดูล ส่วนผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) นักเรียนมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตวิถีใหม่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทักษะการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี และ 4) นักเรียนมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์โควิด 19 อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร / ทักษะชีวิต / ชีวิตวิถีใหม่ / สถานการณ์โควิด 19

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Lecturer in Curriculum and Instruction in Faculty of Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ABSTRACT

The purpose of this research was to research and develop a curriculum to enhance life skills in the situation of COVID-19 among secondary school students in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. There were four stages of research methodology: Phase 1, the study of background information, Phase 2, Curriculum quality and testing, Phase 3, Curriculum Experimentation, and Phase 4: Evaluation. The group of key informants consisted of 15 school directors and teachers, and the sample group consisted of 30 students in the second semester of Academic Year 2020 under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Education Service Area Office. Specific random the research instruments were questionnaires and interviews. Data analysis was percentage, mean, standard deviation. Independent t-test and content analysis. The results of the study were as follows 1) the students had a high level of needed for enhancing real-life skills. The mean was 3.74 and the expected condition was high. The mean score was 4.38 2) The students received 4 modules of new life skills building courses in the situation of COVID-19, while the results of the curriculum quality examination were at the most appropriate level. 3) The students knew lifestyle skills. New after school, higher than before were statistically significant at the .05 level and had practical skills. At a good level and 4) Students have a very good level of awareness of preparing to deal with the COVID-19 situation.

Keywords: Curriculum Development / Life Skills / New normal / Covic-19 Situation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 การปิดสถาบันการศึกษาในเวลาต่อมาจนกลายเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ ในกระบวนการ เรียนรู้ สำหรับประเทศไทยศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 (ศบค.) กำหนดให้เปิดภาคเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ระยะแรกโดยให้ทยอยผ่อนผันการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เพื่อจัดการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนให้มีการดำเนินการทั้งแบบผ่าน DLTV ออนไลน์และออฟไลน์ในชั้นเรียนซึ่งจะใช้วิธีผสมผสานหรืออาจจะเป็นการเรียนรู้อันที่บ้านกับครอบครัวอย่าง Home School ตามความเหมาะสมการกำหนดแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนต่อไปได้โดยในมุมมองของรูปแบบการเรียนการสอนหลังโควิด 19 ในการบริหารจัดการให้เกิดความเหมาะสมมี 4 รูปแบบที่สอดคล้องกับ New normal ประกอบด้วย 1) การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100 เปอร์เซ็นต์ 2) การเรียนในห้องเรียนเหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่มากและพื้นที่มากพอให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing 3) การเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มี

จำนวนนักเรียนมากและไม่มีประสบการณ์จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาก่อน และ4) การเรียน Home School (Wichai Wongyai and Marut Patphol, 2020, p. 12)

การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ COVID-19 ได้รับการประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern-PHEIC) ซึ่งเชื้อไวรัสได้แพร่ไปยังประเทศและนานาประเทศมากมาย แม้เราจะไม่ทราบเกี่ยวกับต้นตอของการเกิดโรค COVID-19 แต่เราก็มองว่าไวรัสชนิดนี้ถ่ายทอดผ่านการสัมผัสโดยตรงกับฝอยละออง (Droplet) จากลมหายใจของผู้ติดเชื้อ การไอ การจามและจากการที่บุคคลสัมผัสพื้นผิวที่มีเชื้อไวรัสบนเปื้อนอยู่แล้วไปสัมผัสบริเวณใบหน้าของตนเองที่ เช่น ตา จมูก ปาก ขณะที่โรค COVID-19 กำลังแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องเช่นนี้สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ลดผลกระทบของการระบาดและสนับสนุนมาตรการต่างๆ ในการควบคุมโรคการป้องกันโรค COVID-19 ในเด็กและเยาวชน สถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยจะต้องมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งดูแลไม่ให้นักเรียน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ถูกติดเชื้อ ซึ่งโรค COVID-19 เกิดขึ้นได้กับทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้นทางพรมแดน เชื้อชาติ ภาวะทุพพลภาพ อายุหรือเพศสภาพ สถานศึกษาควรให้การต้อนรับและเคารพทุกคนแบบไม่แบ่งแยกและมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนการเรียนรู้สำหรับทุกคนมาตรการของสถานศึกษาจะช่วยป้องกันการแพร่เชื้อของเด็ก เยาวชนและเจ้าหน้าที่ ที่อาจได้รับเชื้อไวรัสพร้อมทั้งลดปัญหาการหยุดเรียนกลางคันของเด็กและคุ้มครองเด็ก และเจ้าหน้าที่จากการเลือกปฏิบัติ (Office of the Basic Education Commission, 2020, p.21) สอดคล้องกับแนวคิดของ Liangsakul (2020) กล่าวว่า ในสถานการณ์โควิด 19 เราควรเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็น โรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้เด็กไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติในหลายประเทศที่ประกาศ มาตรการปิดโรงเรียนรัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดย พิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วยวัยของเด็ก สำหรับ ประเทศไทยความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์โควิด 19 เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้น มาตรการการเรียนรู้ของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการการเรียนรู้ในห้องเรียนแต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการ เรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ประกอบด้วย ผู้คนจำนวนมาก ได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ดูแลนักเรียนและผู้ปกครองอยู่รวมกันจึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากจัดการไม่ดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการ จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรค COVID-19 และมีการจัดเตรียมความพร้อมก่อน การเปิดภาคเรียน หากยังมีการแพร่ระบาดที่ต่อเนื่องและหนักขึ้นก็จะมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการเรียนผ่าน DLTV จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรม ราชูปถัมภ์และรวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ใน OBEC Content Center ชุดโปรแกรมและแพลตฟอร์มการ เรียนรู้ครบวงจรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น Tutor ทิวพีริ.com, e-Book เป็นต้น รวมถึงเตรียมโครงสร้าง

พื้นฐานด้านระบบเครือข่ายเพื่อรองรับการให้บริการแพลตฟอร์มการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับระบบ Digital e-Learning ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลงก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนอาจมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ครูผู้สอนและนักเรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน ตรวจสอบสถานที่ ทำความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียน รวมไปถึงการจัดเตรียมสถานที่เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลหรือระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเปิด-ปิดภาคเรียน มีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ครบตามช่วงวัยของเด็กเพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด (Ministry of Higher Education Science Research and Innovation, 2020, pp.1-9)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่จัดการเรียนการสอนความสำคัญกับสถานการณ์ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 และหลังสถานการณ์โควิด 19 ไม่ว่าจะเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน อาชีวศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ตลอดจนหน่วยงานการศึกษานอกระบบ ควรให้ความร่วมมือและหาวิธีป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในสถานศึกษา อาจจะไม่เพียงพอต่อการดูแลนักเรียน นักศึกษา โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถแนะนำบอกต่อให้กับผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 และหลังสถานการณ์โควิด 19 เพื่อนำไปปฏิบัติต่อได้ ที่สำคัญสถานศึกษาต้องเป็นกำลังสำคัญในการสื่อสารแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งเด็กและเยาวชนในฐานะกลุ่มสำคัญที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงในชุมชน (change agents) ก็จะสามารถบอกต่อให้กับครอบครัวและชุมชนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัดและเป็นพื้นที่สีแดงเข้ม ทั้งนี้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับชีวิตวิถีใหม่และทักษะการปฏิบัติตนในสถานการณ์โควิด 19 เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถป้องกันการติดเชื้อจากโรคได้ดีขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. เพื่อประเมินความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 มีความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตวิถีใหม่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 มีทักษะการปฏิบัติตนอยู่ในระดับมากที่สุด

3. นักเรียนมีความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 อยู่ในระดับมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งระยะการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีวิธีดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14,663 คน (Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Education Service Area Office, 2020, p.32) จาก 29 โรงเรียน ผู้วิจัยคัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยเป็นแบบมาตราประมาณค่าระดับที่มีการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด แบบสอบถามดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้งค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item

Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริง เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นสภาพที่คาดหวัง เท่ากับ 0.81 ผลการศึกษาที่ได้จากระยะที่ 1 นี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการสร้างหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปข้อมูลที่จะใช้ในระยะเวลาที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เป็นการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้ครูพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งนำข้อมูลในระยะเวลาที่ 1 มากำหนดเป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมดังนี้

- 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) สารสำคัญ 3) เนื้อหาสาระ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ (4 โมดูล 20 กิจกรรม)
- 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จากนั้นนำหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ไปตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ มีลักษณะเป็นแบบ (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยมีค่าความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ผลการประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในระยะเวลาที่ 2 นี้ เพื่อให้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสามารถนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ในระยะเวลาที่ 3 ได้

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ การหาประสิทธิภาพเบื้องต้น (Try out) ของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบวัดทักษะชีวิตวิถีใหม่ จำนวน 1 ชุด มีลักษณะเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ นำไปตรวจสอบคุณภาพกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยผลการประเมินแบบวัดความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบวัดทักษะชีวิตวิถีใหม่ จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 จากนั้นนำแบบวัดทักษะชีวิตวิถีใหม่มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบวัดทักษะชีวิตวิถีใหม่ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาคัดเลือกข้อสอบ โดยหาค่าความยากง่าย (Difficulty หรือ ค่า p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination หรือ ค่า r) ของวิทเนย์และ

ซาเบอร์ (Whitney and Sabers) ซึ่งเกณฑ์ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่า 0.20 ขึ้นไป ของแบบวัดทักษะชีวิตวิถีใหม่แต่ละข้อ ถ้าตอบถูกจะให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบจะได้คะแนน 0 คะแนน จากนั้นนำมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเพื่อแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิค 50% โดยแบบวัดความรู้มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 ผู้วิจัยคัดเลือกมา จำนวน 30 ข้อ โดยให้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า แบบวัดทักษะชีวิตวิถีใหม่ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.32-0.74 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.42-0.44 จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 สามารถนำไปใช้ในการทดสอบ จำนวน 30 ข้อ ส่วนแบบประเมินทักษะการปฏิบัติตน ผู้วิจัยนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินทักษะการปฏิบัติตนโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronach) ซึ่งแบบประเมินทักษะการปฏิบัติตน มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.96 สามารถนำไปใช้หาประสิทธิภาพ (Trial run) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ที่ผู้วิจัยคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมโดยให้ครูผู้สอนประจำวิชาที่ผู้วิจัยคัดเลือกเป็นตัวแทนครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design ดังนั้นผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ในระยะที่ 3 นี้ เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 4 การประเมินผล เป็นการประเมินความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์โควิด 19 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการประเมินความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผลการวิจัยในระยะที่ 4 นี้ เพื่อเป็นการประเมินและติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า

สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศ

หญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 ส่วนเพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

รายการประเมิน	สภาพความเป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ทักษะความตระหนักเกี่ยวกับวัฒนธรรม	3.97	0.59	มาก	4.43	0.56	มาก	0.12	9
2. ทักษะการสร้างสรรค์	3.76	0.65	มาก	4.39	0.61	มาก	0.17	4
3. ทักษะการเรียนรู้	3.90	0.62	มาก	4.46	0.59	มาก	0.14	8
4. ทักษะการมีหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	3.62	0.60	มาก	4.25	0.61	มาก	0.17	4
5. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	3.87	0.61	มาก	4.49	0.59	มาก	0.16	6
6. ทักษะความเป็นพลเมืองและพลโลก	3.83	0.60	มาก	4.44	0.57	มาก	0.16	6
7. ทักษะการทำงานร่วมกัน	3.57	0.61	มาก	4.27	0.64	มาก	0.20	2
8. ทักษะการสื่อสาร	3.54	0.70	มาก	4.36	0.64	มาก	0.23	1
9. ทักษะความเข้าใจทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.64	0.53	มาก	4.34	0.54	มาก	0.19	3
รวม	3.74	0.61	มาก	4.38	0.59	มาก	0.17	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะชีวิตที่นักเรียนมีความต้องการสูงสุด คือ ทักษะการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23 รองลงมาคือ ทักษะการทำงานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20 และทักษะที่นักเรียนมีความต้องการต่ำที่สุดคือ ทักษะความตระหนักเกี่ยวกับวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.12

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ได้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 โมดูล ได้แก่ 1) ความรู้เท่าทันเชื้อไวรัสโควิด 19 2) Bubble Model 3) เรียนรู้ป้องกันตนเอง และ 4) สถานการณ์ฉุกเฉิน ส่วนผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตวิถีใหม่

รายการประเมิน	จำนวนนักเรียน (n)	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	12.50	1.55	69.63*	<0.000
หลังเรียน	30	22.37	1.59		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตวิถีใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนการทดสอบก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.50 และมีคะแนนการทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.37 ตามลำดับ และเมื่อนำคะแนนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ตารางที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านทักษะการปฏิบัติตน

รายการประเมิน ทักษะการปฏิบัติตน	คะแนนกิจกรรมกลุ่ม					เฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5		
1. ทักษะการสื่อสาร	66.67 (พอใช้)	66.67 (พอใช้)	75.00 (ดี)	66.67 (พอใช้)	66.67 (พอใช้)	68.34	พอใช้
2. ทักษะการทำงานร่วมกัน	75.00 (ดี)	66.67 (พอใช้)	75.00 (ดี)	75.00 (ดี)	75.00 (ดี)	73.33	ดี
3. ทักษะความเข้าใจทาง เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	75.00 (ดี)	66.67 (พอใช้)	75.00 (ดี)	75.00 (ดี)	83.33 (ดีมาก)	75.00	ดี
4. ทักษะการมีหน้าที่ รับผิดชอบต่อตนเองและ สังคม	75.00 (ดี)	75.00 (ดี)	83.33 (ดีมาก)	75.00 (ดี)	75.00 (ดี)	76.67	ดี
รวม						73.33	ดี

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ คะแนนร้อยละ 80-100 = ดีมาก, คะแนนร้อยละ 70-79 = ดี,
คะแนนร้อยละ 60-69 = พอใช้, คะแนนร้อยละ 0-59 = ปรับปรุง

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะการปฏิบัติตนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณากิจกรรมเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะการปฏิบัติตนที่มีคะแนนร้อยละสูงที่สุดคือ ทักษะการมีหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 76.67 รองลงมาคือ ทักษะความเข้าใจทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 75.00 และทักษะการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 73.33 ส่วนทักษะการปฏิบัติตนที่นักเรียนมีทักษะต่ำที่สุดคือทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 68.34 ตามลำดับ

4. ผลการประเมินความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยประเมินผลความตระหนักรู้ของนักเรียนโดยการสอบถามนักเรียน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการการคัดกรองวัดไข้ผู้เรียน ครูและบุคลากรของสถานศึกษา	4.43	0.50	มาก
2. นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการเข้มงวดให้ผู้เรียนต้องใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่ออยู่ในสถานศึกษา	4.50	0.51	มาก
3. นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีจุดล้างมือด้วยสบู่และน้ำหรือเจลแอลกอฮอล์อย่างเพียงพอ	4.47	0.63	มาก
4. นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการเข้มงวดให้ผู้เรียนต้องล้างมือบ่อยๆ	4.70	0.47	มากที่สุด
5. นักเรียนเห็นความสำคัญของการจัดเว้นระยะห่างในห้องเรียนตามมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 (COVID-19)	4.63	0.49	มากที่สุด
6. นักเรียนเห็นความสำคัญการทำความสะอาดพื้นผิวโต๊ะ เก้าอี้หรืออุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน ทุกห้องเรียนหลังจบการเรียนการสอนหรือทุกสองชั่วโมง	4.67	0.48	มากที่สุด
7. นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสหรือบริเวณส่วนรวมที่ใช้ร่วมกันบ่อยๆ เช่น ราวบันได ลูกบิดประตู	4.53	0.51	มากที่สุด
8. นักเรียนเห็นความสำคัญของการเปิดหน้าต่างประตูห้องเรียนเพื่อระบายอากาศตอนพักเที่ยงหรือช่วงไม่มีการเรียนการสอนในห้องนั้น	4.57	0.50	มากที่สุด
9. นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการให้ผู้เรียนลดการจับกลุ่มพูดคุยกันโดยไม่จำเป็น	4.77	0.43	มากที่สุด
10. นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการลดการจัดกิจกรรมรวมคนจำนวนมาก เช่น เข้าค่าย กีฬาสี ฯลฯ	4.50	0.63	มาก
11. นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการลดความแออัดของผู้เรียนในการใช้พื้นที่ส่วนรวมร่วมกัน เช่น สนามเด็กเล่น โรงอาหาร ห้องสมุด ฯลฯ	4.63	0.49	มากที่สุด
12. นักเรียนเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการอย่างเข้มงวดสำหรับรถรับ-ส่งนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 2019 (COVID-19)	4.57	0.50	มากที่สุด
รวม	4.59	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า หลังจากนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนมีความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการให้ผู้เรียนลดการจับกลุ่มพูดคุยกันโดยไม่จำเป็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 รองลงมาคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการเข้มงวดให้ผู้เรียนต้องล้างมือบ่อย ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการการคัดกรองวัดไข้ผู้เรียน ครูและบุคลากรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ตามลำดับ

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน สามารถสรุปโดยภาพรวมดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ที่สามารถนำไปใช้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ ในสถานการณ์โควิด 19 และเป็นประโยชน์สถานศึกษาและชุมชน
2. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ทำให้ครูผู้สอนมองเห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนได้เห็นถึงอันตรายตามโรคโควิด 19 และทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียนเกิดความตระหนักถึงอันตรายของโรคโควิด 19
3. นักเรียนเกิดความตระหนักมากขึ้นหลังจากได้รับความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตวิถีใหม่และทักษะการปฏิบัติตนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนหรือคนที่อยู่ในชุมชนได้
4. หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ควรมีการนำไปขยายผลในการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่นๆ และควรมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา และสถานศึกษาควรทำความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอันตรายจากโรคโควิด 19

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณากิจกรรมเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะชีวิตที่นักเรียนมีความต้องการสูงสุดคือ ทักษะการสื่อสาร รองลงมาคือ ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะที่นักเรียนมีความต้องการต่ำที่สุดคือ ทักษะความตระหนักเกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Salo (2017, pp.785-799) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ข้อค้นพบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมของสภาพความเป็นจริง 3.74 และมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมของสภาพที่คาดหวัง 4.38 นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสร้างสรรค์

ด้านทักษะการเรียนรู้และด้านทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณ ส่วนงานวิจัยของ Chotikeerativatch & Ariratana (2017, pp.44-52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้ข้อค้นพบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา 2) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการข้อมูล และ3) ด้านทักษะในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiewchan (2020, pp.64-76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาทักษะภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน ได้ข้อค้นพบว่า นักศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาคือ ภาษาไทยและภาษาจีนตามลำดับ เหตุผลที่ต้องการพัฒนามากที่สุดคือ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ รองลงมาคือ เพื่อใช้ในการสื่อสารชีวิตประจำวัน ตามมาด้วยเพื่อใช้ในการสมัครงาน สำหรับทักษะทางภาษาอังกฤษที่นักศึกษาต้องการพัฒนาที่สุดคือ ทักษะการพูด สำหรับทักษะทางภาษาไทยที่ต้องการพัฒนาที่สุดคือ ทักษะการเขียนและทักษะทางภาษาจีนที่ต้องการพัฒนาที่สุดคือ ทักษะการพูด ด้านวิธีการพัฒนาทักษะทางภาษานักศึกษาเห็นว่าการเรียนด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์เป็นวิธีที่เหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ได้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 โมดูล ได้แก่ 1) ความรู้เท่าทันเชื้อไวรัสโควิด 19 2) Bubble Model 3) เรียนรู้ป้องกันตนเอง และ4) สถานการณ์ฉุกเฉิน ส่วนผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirivisalsuwan, Nillapun, Kheovichai & Satiman (2020, pp.90-104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ข้อค้นพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีชื่อว่า “NICE Model” มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร (4) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมภายใต้หลักสูตร (5) การวัดและประเมินผล และ(6) เงื่อนไขการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนงานวิจัยของ Techawatanasiridamrong (2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้รายวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสำหรับนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ข้อค้นพบว่า คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้รายวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา จำนวน 20 กิจกรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buranaphan, Ngamnin & Insombat (2015, pp. 101-116) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา ได้ข้อค้นพบว่า 1) ทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนกีฬาอยู่ในระดับน้อย ในสภาพปัจจุบันตามองค์ประกอบทักษะชีวิต 4 ด้าน คือ

1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนโรงเรียนกีฬาประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ตามแนวคิดของ Kolb การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมมีคุณภาพจากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักเรียนมีคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับชีวิตวิถีใหม่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีทักษะการปฏิบัติตนอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์โควิด 19 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirivisalsuwan, Nillapun, Kheovichai & Satiman (2020, pp.90-104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ข้อค้นพบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า 1) นักเรียนมีพัฒนาการของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการขยายผลหลักสูตร พบว่า (1) นักเรียนมีพัฒนาการของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนงานวิจัยของ Techawatanasiridamrong (2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้รายวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สำหรับนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ข้อค้นพบว่า ประสิทธิภาพการใช้การใช้กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้รายวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พบว่า (1) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนมีทักษะการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีความตระหนักในการรับรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หลังผ่านการจัดกิจกรรมไปแล้ว 4 สัปดาห์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buranaphan, Ngaminin & Insombat (2015, pp.101-116) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา ได้ข้อค้นพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตมีทักษะชีวิตหลังได้รับกิจกรรมสูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการให้ผู้เรียนลดการจับกลุ่มพูดคุยกันโดยไม่จำเป็น รองลงมาคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการเข้มงวดให้ผู้เรียนต้องล้างมือบ่อยๆ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ นักเรียนเห็นความสำคัญของมาตรการการคัดกรองวัดไข้ผู้เรียน ครูและบุคลากรของสถานศึกษา

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน สรุปประเด็นในการสัมภาษณ์ได้ดังนี้ 1) ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคม 2) โรงเรียนมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจน 3) นักเรียนมีความตระหนักรู้มากขึ้น และ 4) หลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ขยายผลในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mathuros (2021, pp.33-42) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19 ได้ข้อค้นพบว่า ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การระบาดของโรค COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อให้สถาบันการศึกษาทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ทั้งนักเรียน นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน ต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน การบริหารจัดการต่อการเรียนการสอนสามารถเข้าถึงของนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้อาจารย์ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักศึกษา รวมไปถึงถึงคุณครูในการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panya, Srithanee, Juntavaree & Palasan (2021, pp.183-192) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ข้อค้นพบว่า นักศึกษาสามารถนำความรู้ทางระบาดวิทยามาใช้ได้ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับบริการสุขภาพในปีที่ผ่านมาและเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระดับปานกลาง เจตคติอยู่ในระดับดี การปฏิบัติตัวอยู่ในระดับดี ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ของค่าเฉลี่ยระดับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่เรียนอยู่ระดับชั้นปีที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยระดับคะแนนเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ควรนำไปปรับใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ
2. กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ทั้งนี้ควรคำนึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ ควรเน้นกิจกรรมเป็นฐานและควรมีการปรับรูปแบบกิจกรรมให้น่าสนใจและทันสมัยต่อสถานการณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด 19 ให้กับนักเรียนของโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนา วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโควิด 19 เช่น การศึกษาปัจจัย การศึกษาความสัมพันธ์ หรือการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

References

- Buranaphan, P., Ngamnin, S. & Insombat, S. (2015). The Development of Life Skills Promotion Activity Model for Students Thailand Sports School Under Physical Institute, Ministry of Tourism and Sports. **Social Sciences Research and Academic Journal**, 10(29), 101-116.
- Chiewchan, S. (2020). The Need to Develop Language Skills of Undergraduate Students, Rajamangala University of Technology Lanna Nan. **Academic journal Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Sawan Rajabhat University**, 7(1), 64-76.
- Chotikeerativatch, C. & Ariratana, W. (2017). Needs Assessment for Soft Skills Development in Teachers' Learning Management in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 25, **KKU Research Journal of Humanities and Social Sciences (Graduate Study)**, 5(1), 44-52.
- Liangsakul, C. (2020). **Education in the era of COVID-19**. Bangkok : College of Staff.
- Mathuros, S. (2021). Management Education Online in the NEW NORMAL COVID-19. **Rajapark Journal**, 15(40), 33-42.
- Ministry of Higher Education Science Research and Innovation. (2020). **Activities to promote ICT in learning about COVID-19 for primary school students**. Bangkok : Royal Initiative Project Coordination Office Somdej Phra Kanitthathirat Department of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn National Science and Technology Development Agency.
- Office of the Basic Education Commission, (2020). **Guidelines for educational institutions to prevent and control the spread of COVID-19**. Bangkok : Ministry of Education.
- Panya, N., Srithanee, K., Juntavaree, M. & Palasan, A. (2021). Knowledge, Attitude and Practice in the Prevention of Corona Virus 2019 among Community Public Health Students Program in Rajabhat Maha Sarakham University. **RMU. Journal**, 15(2), 183-192.
- Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Education Service Area Office. (2020). **Student information information**. Phra Nakhon Si Ayutthaya : Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Education Service Area Office.

- Salo, P. (2017). Needs to Strengthen 21st Century Skills of High School Students in Bangkok Metropolitan Area 1. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 10(3), 785-799.
- Sirivisalsuwan, P., Nillapun, M., Kheovichai, K. & Satiman, A. (2020). The Development of Curriculum to Enhance Life Skills in Digital Age for Secondary Students of Bangkok Metropolitan Administration School. **Journal of Research and Curriculum Development**, 10(2), 90-104.
- Techawatanasiridamrong, W. (2020). **The Development of activities to promote learning in health education courses about coronavirus infection**. For students in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Wongyai, W. & Patphol, M. (2020). **Learning Design for the New Normal**. Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.